

1. La família/la identitat

Els membres de la família

členové rodiny

la mare	<i>matka</i>	la tia / tieta	<i>teta</i>
el pare	<i>otec</i>	l'oncle / tiet	<i>strýc</i>
els pares	<i>rodiče</i>	el cosí	<i>bratranec</i>
el fill	<i>syn</i>	la cosina	<i>sestřenice</i>
la filla	<i>dcera</i>	el cunyat	<i>švagr</i>
els fills	<i>děti</i>	la cunyada	<i>švagrová</i>
el germà	<i>bratr</i>	el parent/ familiar	<i>příbuzný</i>
la germana	<i>sestra</i>	el sogre	<i>tchán</i>
els germans	<i>sourozenci</i>	la sogra	<i>tchýně</i>
l'avi/iaio	<i>dědeček</i>	el gendre	<i>zeť</i>
l'àvia/iaia	<i>babička</i>	la nora / la jove	<i>snacha</i>
els avis	<i>prarodiče</i>	el fill únic / la filla única	<i>jedináček</i>
el xicot	<i>chlapec/přítel</i>	el nét	<i>vnuk</i>
la xicota	<i>dívka/přítelkyně</i>	la néta	<i>vnučka</i>
l'home	<i>muž/manžel</i>	el nebot	<i>synovec</i>
la dona	<i>žena/manželka</i>	la neboda	<i>neterš</i>

estar/ser casat/da *být ženatý/vdaná* estic/sóc casada – *jsem vdaná*

estar/ser separat/da *odloučený*

(en Miquel i la Berta estan separats – *Miquel a Berta žijí odloučeně*)

estar/ser divorciat/da *rozvedený*

estar/ser viu/viva *být naživu*

(el meu avi és encara viu *můj dědeček ještě žije*)

estar/ser mort/a *zesnulý*

ser de Brno *být z Brna*

ser de la República Txeca *být z České republiky*

ser txec-a; eslovac-a; català-na *být Čech, Slovák, Katalánc*

tenir germans *mít sourozence*
 no tenir fills *nemít děti*
 tenir xicot/a *mít chlapce/dívku (chodit s někým)*

nom i cognom *jméno a příjmení*
 els Segarra són de Barcelona *Segarrovi jsou z Barcelony*
 d'on ets? *Odkud jsi?* senyor/a *pán/paní*
 sóc de Brno *Jsem z Brna* senyoreta *slěčna*
 qui és *Kdo je to?* el noi/la noia *chlapec/dívka*
 és la Maria *to je Marie*
 com et dius, si us plau? *jak se jmenuješ, prosím?*
 jo em dic Carles *jmenuji se Carles*
 tinc dos germans *mám dva sourozence*

Altres relacions familiars

Jiné rodinné vztahy:

la tia valenciana	<i>otcova nebo matčina sestřenice</i>	el promès	<i>snoubenec</i>
l'oncle valencià	<i>otcův nebo matčin bratranec</i>	la promesa	<i>snoubenka</i>
el padrí	<i>kmotr</i>	la madrastra	<i>macecha</i>
la padrina	<i>kmotr</i>	el padrastre	<i>otčím</i>
el fillol	<i>kmotřenec</i>	el fillastre	<i>nevlastní syn</i>
la fillola	<i>kmotřenka</i>	la fillastra	<i>nevlastní dcera</i>
el xicot	<i>chlapec/přítel</i>	el germanastre	<i>nevlastní bratr</i>
la xicotà	<i>dívka/přítelkyně</i>	la germanastra	<i>nevlastní sestra</i>
el nuvi	<i>ženich</i>	el padrí/la padrina	<i>svatební svědek</i>
la núvia	<i>nevěsta</i>	el besavi	<i>pradědeček</i>
el fadrí	<i>svobodný mládenec</i>	la besàvia	<i>prababička</i>
la fadrina	<i>svobodné děvče/stará panna</i>	el marit/home/espòs	<i>manžel</i>
la vellarda	<i>stará panna</i>	la muller/dona/esposa	<i>manželka</i>
el vellard	<i>starý mládenec</i>	els esposos	<i>manželé</i>
l'orfe/l'òrfena	<i>sirotek</i>	el/la cònjuge	<i>manžel/manželka</i>
el vidu	<i>vdovec</i>	el bessó/la bessona	<i>dvojče</i>

la vídua	<i>vdova</i>	els bessons	<i>dvojčata</i>
la descendència	<i>potomstvo</i>	el rebesavi/la rebesàvia	<i>pradědeček</i>
l'ascendència	<i>předkové</i>		

Des de les relacions prematrimonials fins al casament

Od přezmanželských vztahů až po svatbu:

les arreles	<i>kořeny, původ</i>
enamorar-se (de)	<i>zamilovat se</i>
la parella	<i>pár</i>
flirtejar	<i>flirtovat</i>
llogar	<i>balit</i>
el petó	<i>polibek</i>
apetonar	<i>líbat</i>
declarar l'amor (a algú)	<i>vyznat lásku</i>
el pretendent	<i>nápadník</i>
festejar (amb algú)	<i>chodit s někým; dvořit se</i>
viure plegats	<i>žít spolu</i>
demanar la mà	<i>žádat o ruku</i>
carbassejar	<i>dát košem</i>
les esposalles, el prometatge	<i>zásnuby</i>
les nocces/el casament, la boda	<i>svatba, sňatek</i>
esposar	<i>uzavřít sňatek</i>
casar-se (amb)	<i>brát se/oženit se/vdát se</i>
amullerar-se	<i>oženit se</i>
maridar-se	<i>vdát se</i>
casar-se per l'església	<i>brát se v kostele</i>
contreure matrimoni civil	<i>brát se na radnici/na úřadě</i>
el padrí, la padrina	<i>svědek</i>
l'anell de prometatge	<i>snubní prsten</i>
el ram de nocces	<i>svatební kytice</i>
el pastís de nocces	<i>svatební dort</i>
la cerimònia	<i>obřad</i>
el vestit de núvia	<i>svatební šaty</i>

l'àpat de nocés	<i>svatební hostina</i>
el matrimoni	<i>manželství/manželé</i>
el dot	<i>věno</i>
la lluna de mel	<i>líbánky</i>
Han passat la lluna de mel a Mallorca	<i>strávili líbánky na Mallorce</i>

El naixement i el creixement d'un fill narození a nárůst dítěte:

la maternitat	<i>mateřství</i>
engendrar	<i>zplodit</i>
estar embarassada (de set mesos)	<i>být těhotná (v sedmém měsíci)</i>
l'embaràs	<i>těhotenství</i>
el setmesó/la setmesona	<i>dítě narozené v sedmém měsíci</i>
néixer un fill	<i>narodit se dítě</i>
el naixement d'un fill	<i>narození dítěte</i>
el part (amb cesària)	<i>porod (císařským řezem)</i>
la fecundació artificial	<i>umělé oplodnění</i>
l'avortament	<i>potrat</i>
avortar	<i>potratit</i>
donar a llum, parir	<i>porodit, přivést na svět</i>
la llevador/a	<i>porodní asistent</i>
felicitar (per)	<i>blahopřát k</i>
donar mamar	<i>kojit</i>
fer-se gran	<i>růst (u dětí)</i>
el nadó	<i>miminko</i>
la criatura, la criatura de pit, el lactant	<i>novorozeně; kojenec</i>
la cançó de bressol	<i>ukolébavka</i>
el/la cangur	<i>osoba na hlídání</i>
el bateig, el baptisme	<i>křtiny</i>
batejar	<i>pokřtít</i>
el nom de pila	<i>křestní jméno</i>
la primera comunió	<i>první přijímání</i>
la guarderia	<i>mateřská škola</i>

el cotxet	<i>kočárek</i>
el pitet	<i>bryndák</i>
el xumet	<i>dudlík</i>
el biberó	<i>dětská lahvička</i>
el bolquer	<i>plínka</i>
el sonall	<i>štěrchátko</i>
el bressol	<i>kolébka</i>
l'aniversari	<i>narozeniny</i>
assemblar-se	<i>podobat se</i>
els fills s'assemblen als seus pares	<i>děti se podobají na své rodiče.</i>

la infància/l'adolescència	<i>dětství/dospívání</i>
la joventut/la maduresa	<i>mládí/dospělost</i>
la canalla, la mainada	<i>děti</i>
el nen/la nena	<i>dítě</i>
l'al·lot/l'al·lota	<i>chlapec/dívka</i>

La crisi matrimonial i el divorci

l'adulteri	<i>nevěra</i>
l'amant	<i>mileneč/milenka</i>
el cònjuge infidel	<i>nevěrník/nevěrnice</i>
el frau matrimonial	<i>manželská nevěra</i>
la gelosia	<i>žárlivost</i>
estar gelós/a (de)	<i>žárlit na</i>
separar-se	<i>odloučit se</i>
el divorci	<i>rozvod</i>
divorciar-se	<i>rozvést se</i>
els aliments	<i>alimenty</i>
el fill adoptiu/legítim/il·legítim, natural	<i>dítě adoptované/manželské/nemanželské</i>

La vellesa i el decés

fer-se gran
 envellir
 ser una senyora/senyor gran
 la jubilació
 jubilat/da
 estar jubilat/jubilada
 jubilar-se
 cobrar una assegurança de vellesa
 la mort
 enviduar
 morir
 que en pau descansi
 enterrar
 l'enterrament
 el difunt
 la caixa de mort/el taüt
 el sepulcre/ la tomba
 el cementiri
 el vestit de dol
 anar de dol
 el condol
 la carta de condol
 donar el condol
 rebre el condol
 la funerària
 el testament
 heretar
 l'hereu/l'hereva

avenir-se
 portar-se bé
 la generació

stáří a úmrtí

zestárnout (u dospělých)
zestárnout
být starší člověk
důchod
důchodce/důchodkyně
být v důchodě
jít do důchodu
pobírat starobní důchod
smrt, zesnutí
ovdovět
zemřít
necht' odpočívá v pokoji
pohřbít
pohřeb
nebožtík
rakev
náhrobek/hrob
hřbitov
smuteční šaty
nosit smutek
soustrast
kondolenční dopis
vyjádřit soustrast
přijmout soustrast
pohřební služba
závěť
dědit
dědic/dědička

rozumět si (v zálibách, v názorech)
vycházet spolu dobře
generace

el conflicte generacional	<i>generační konflikt</i>
la família de lluny/ de prop	<i>vzdálená rodina/ blízká rodina</i>
castigar/alabar	<i>trestat/chválit</i>
educar els fills	<i>vychovávat děti</i>
respectar els pares	<i>poslouchat rodiče</i>
maltractar	<i>týrat</i>
la bufetada	<i>políček</i>
donar una bufetada (a algú)	<i>dát facku</i>
barallar-se	<i>přít se, hádat se</i>

Fraseologia:

Bodes d'argent (d'or, de diamant, de platí)	<i>svatba stříbrná, zlatá, diamantová a platinová</i>
Avui és el seu aniversari, sant	<i>dnes jsou jeho narozeniny, svátek</i>
Felicitats /Per molts anys	<i>hodně štěstí</i>
Posar arreles	<i>usadit se</i>
A les velleses es fan bestieses	<i>přijde stáří, sbohem, Máří</i>
Vaig néixer el 5 de novembre de 1975	<i>narodil jsem se 5. listopadu 1975</i>

Frases fetes:

Fer el fadrinatge
 A bodes em convides
 Ésser una criatura
 Ser un bon partit
 Ser la seva mitja taronja
 Treure algú de mare
 Ser la mare dels ous
 Veure la padrina
 Viure com Josep i Maria
 Quan Judes era fadrí i sa mare festejava
 Tenir bons padrins

Text 1:

Fes un dibuix de la fotografia on apareix la família d'en Joan segons aquesta descripció

Hola! Em dic Joan i sóc català. Aquesta és la fotografia de la meva família. Jo sóc el nen de la dreta. Darrera meu són el meu pare i la meva mare, que es diuen Arnau i Montserrat. Tinc un germà més gran que jo que es diu Jaume i que està a la fotografia amb la seva xicota, la Laura. En Jaume i la Laura estan molt enamorats i sovint viatgen a l'estranger. També tinc una germana més petita que es diu Teresa. Els meus avis són al costat del meu oncle. La meva àvia té noranta-cinc anys i es troba molt bé de salut. No tinc cosins perquè el meu oncle no té fills. La dona a la seva esquerra és la Núria, una veïna divorciada que té cura del nostre gos, en Pitu. La Núria no viu sola. Té un xicot del Camerun. El seu nom és Vincent i està boig pel futbol.

Text 2:

La família. Sento dir que és molt important; però, a pesar de tots els esforços que hi he projectat, no he arribat mai a treure'n l'aigua clara. He tingut la sort de conèixer els meus pares. Els he coneguts realment? Els he vagament coneguts? D'algunes de les seves anècdotes, que m'han quedat flotants, en la memòria, he tractat de deduir-ne una forma o altra de retrat intel·ligible, sense el més lleu resultat. De tota manera, no voldria pas haver tingut uns altres pares. No crec pas que tothom ho pugui dir igual i aquest és el fet bàsic, al meu entendre d'una família. Tota la resta és fraseologia convencional. Els meus pares em donaren una disciplina concreta, és a dir, una tendència a reaccionar de la mateixa manera davant els espectacles que hom va trobant. No he pas conegut els meus avis -excepte la meva àvia materna. Ningú no m'en parlà mai. Ni tan sols sé on són enterrats. Dels meus besavis, no en tinc ni la més petita notícia. Per més esforços que fes, no podria pas posar, sobre aquest paper, els seus noms cabdals. A deu anys, vaig marxar de casa per anar al col·legi. Des d'aquella data fins molt tard en la vida els meus retorns a casa es produïren en un estat d'esperit de passavolant. De les persones de les branques laterals de la família, en tinc una idea molt vaga. De les poques que he conegut, el seu tracte ha estat molt superficial. Altres deuen haver tingut més fortuna. En el cas personal, tota la família es redueix als pares. És clar que les famílies importants deuen tenir papers i cultivar els records dels passats familiars. Jo no tinc cap paper ni m'han insuflat cap record apreciable. La pura grisalla. L'anonimat biològic total. Havent nascut el 1897, més enllà d'aquesta data el que fa referència a la meva família està immersit en una boira total. Així, en l'espai i en el temps, la presència de la meva família és ben prima i magra.

En la cadena de les generacions, ni tan sols es troba algun element pintoresc que vigoritzi alguna forma esborrada, que hi doni un cert color. Tot cendra, dispersió, oblit...

Josep Pla. *Sobre la família*. In: *El quadern gris*. Barcelona: La Butxaca, 2012

Activitats:

- Parla de la teva família: quants germans tens, d'on són els teus avis, etc.
- Què recordes de la teva família de quan eres petit o petita?
- Parleu en parelles sobre què us agrada i què us desagrada de la vostra família. Us aveni amb els pares i amb els germans o germanes? Quin paper tenen els amics o les amigues en la vostra vida?
- Quan creus tu que s'arriba a la vellesa?
- Com se celebra un casament típic? Fes-ne una descripció.
- Creus que està de moda casar-se avui? A quina edat es casa la joventut d'avui dia?
- Com va ser la teva infantesa?